

AKATALPA

Ocak 2020 - Sayı 241

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Hüseyin ALEMDAR

AKATALPA DEYİNCE

HİÇLİK BIÇAĞI

Ramis DARA

*Hiçbir şey değilim, hiçbir şey de olmayacağım.
Hiçbir şey olmayı istemesem de
dünyanın bütün düşleri var bende!**

Düşlerim var sızım var kendime sözüm var
yarama ve yasıma rağmen narçiçeği gibi
şiirlerde açacağım ömremülk--
dinginliği ve ölümsüzlüğü sırtladım işte
kandaki bıçak ölümü de
öldüğümde hiç ağlamayacağım!

Kaç kurtula kendime sapladım işte
şiirden yapılma hiçlik bıçağımı
kan da benim kırmızı da
kaç şiir defterim var
hepsi de siyahKırmızı

Ahîlik de dâhilik de insan tiki
hem şâir hem insan olmadıkça insan tiksinti
sağ olsun var olsun dostlarım
onlar sayesinde zâyi ömrüme
afili ihanet ve puşluklar ekledim

Ah be Zülâl,
süflörüm bile yanlış ve flu konuştu beni
ömrümün dokümanter filminde, ne derim

İnsanı da deliliği de hazır olda bekledim!

*) Fernando Pessoa [Alvaro de Campos!]

Eskişehir, 16 Aralık 2019

Hüseyin Alemdar, Suat Kemal Angı, Sevil Avşar, Meral Bağcı, Atnan Başkesen, Ümit Salih Bolol, Sertaç Çıralı, Ramis Dara, Muzaffer Develi, Oresay Özgür Doğan, Mustafa Dursun, Bülent Elitok, Gültekin Emre, Şerif Erginbay, Osman Serhat Erkekli, Fatma Hatun Esen, Nihan Işiker, Gülsüm Işıldar, Eren İmre, Barbaros İrdelmen, Sinan Karadeniz, Zabit Karaköse, Cemal Karsavran, Serdar Koçak, Hızır İrfan Önder, Musa Öz, Ahmet Özdemir, Hüseyin Peker, Onur Sakarya, Ramazan Teknikel, Şerif Tezgörenler, Hakan Unutmaz, Ümit Yıldırım, Osman Yoluç.

Akatalpa deyince belki bin kişinin adını anmam gerekiyor. Ama öncelikle de aziz kardeşim Melih Elal'ın adını. Onunla *Yeni Biçem*'in son yıllarında karşılaşmıştık. Çalıştığım üniversiteye çalışmaya geldiği için. Tam o geldi, kaynaştık, yazmak, yayımlamak istiyor kardeşim, dergi kapandı.

Akatalpa'ya, onun isteğiyle "he" diyebilmişim. 'Kendi kendine yürüyen bir dergi' olsun duygusu vardı içimde. Uğraştırmayan... *Yeni Biçem* 36 sayfayken, bu hepî topu 8 sayfaydı zaten. Bu arada Serdar Ünver de üniversiteye ve *Yeni Biçem*'e, Melih'ten önce katılmıştı. Üçümüz Eğitim Fakültesinin aynı odasındaydık. "Yönetim yeri: 324 numaralı oda" yazmıştık *Akatalpa*'nın künyesine. Sahip ve yazı işleri müdürümüz, dekanımız, hocam Ali Özçelebi. Dekan yardımcımız Mustafa Durak. Şehirden İhsan Üren, Hilmi Haşal.

Yeni Biçem'den sonra yine nedense çok tutuldu dergimiz, beğenildi, sevildi. Benim yaşayan şair ve yazarlardan en hayran olduğum Enis Batur, bir ara bir kitabının arkasında "Şimdilerde şiirlerini *Akatalpa*'da yayımlıyor" gibi bir ibareye yer vermişti örneğin.

Derginin takibini ve oluşturulmasını Melih'ciğim üstlenmişti. Adını koyduğum derginin başyazılarını da, birkaçı dışında, mecburen ben yazdım (ilk 37 sayısında - çeşitli işaretlerden oluşan Wingdings yazı tipiyle- *Akatalpa* adıyla). İlk 99 sayı böyle gitti.

Ne yazık ki aziz kardeşim Melih dünyadan ayrılınca, 100. sayıdan başlayarak derginin yapımını da ben üstlendim. Ama kimlerden ne çok destekler alarak.

Melih'ten önce Ali hocamı kaybetmiştik, sonra İhsan hocayı kaybettik, Bahri Çokkardeş'i kaybettik.

Hepsini telafi yerine Ersin Erdem (Zühtü Engüdar) koşup geldi; ne coşkuluymuş aziz kardeşim, o da gitti! Bu arada, Hilmi Haşal, *Yeni Biçem* ve *Akatalpa*'da yetmişmiş bazı arkadaşlarla ayrılıp ayrı bir dergiye yelken açtı.

Şimdi yanımda Halim Çiftçi var, Ersin'in kardeşi Zihni Engüdar var. Uzaklarda Yalçın Oğuz ağabey, İstanbul'da Osman Serhat Erkekli, Gökhan Arslan, Hüseyin Alemdar, İzmir'de Hüseyin Peker, İzmit'te Tahir Abacı, Fransa'da Reha Yünlüel, Aytekin Karaçoban ve daha niceleri ve yola devam. Ölümçül hasta olup yatağa düşmediğim sürece de devam edeceğiz. Ölenlerimizin hatırası olduğu gibi, geçmişten bu yana sayısız dostumuzun da katkısı var çünkü, bir sonsuz boşlukta hatıralara dönüşecek olan.

Bütün bunları bir kenara bırakamazdık, bırakamayız, bırakmıyoruz şimdilik.

2020 YILINA İLK DEĞEN İŞIKLAR

Hüseyin PEKER

2020 yılına girerken, geçtiğimiz yıldan bu yıla ışık bırakan son kitapları derlemek üzere yola çıktık.

Hemen aklımıza geliveren geçen yılla ilgili birkaç dipnotunu ilk sıralara koyalım. Geçtiğimiz diğer yıllardan farklı olarak, gençlerin daha isyancı, daha ortaya çıkan görüntüleri ve deyişleri oldu. Sanki gezi direnişi edebiyatta da kendini göstermeye başlamış oldu. Jürilere, ödüllere başkaldırış olarak başlayan sivrilmeye hareketi gençler arasında çoğaldı. Orta yaşa yaklaşan ağbi şairlerde bu konuda hareket gözlenmedi. Onlar memnundular hallerinden. Ya da (sinme) yarışında ön sıraları kimseye bırakmadılar. Oysa dikkati ilk çeken de; gençler arasından: 'Falanca şahıs o yarışmanın jürisinde var olduğu sürece yarışmaya katılma niyetim yok.' diyebilen çıktı. Bu bir derimdi bana kalırsa. Jürileri beğenmeme gibi bir dönem başlıyordu gençler arasında. Ama şair ağbilerin umurunda değildi bu durum esasen. Pek gocunmadılar. Çünkü yarışma jürilerindeki seçim iyice çatallaşmıştı bir bakıma. Belli çevreleri, ya da kendi kol-kanat gerdiklerini kollayan dergi ve yayın çevresinin büyükleri, yarışma jürilerinde ekseriyeti sağlamış gibiydiler. Yani kendi dergilerinde ürün yayınlamayan edebiyat erkânının yarışmalarda şansı azalmıştı. Dergi editörlerinin kamplaşma süreci çoğalmış, edebiyat bu konuda savaş alanı gibi dumanlar çıkaran bir alana dönüşmüştü. Bu konu yayınevlerinde de yakındı bana kalırsa. Genelde satışının düşük olduğu iddia ettikleri şiir hareketine verdikleri yüzü ekşilten ya da yokeden yayınevleri, edebiyat dışı ve satış yüksek yayınları gözetip öne çıkarmaktan hoşlanırlar durum sergilediler. Büyük yayınevlerinin birinde bir dönem edebiyatın öncülüğünü gösteren Enis Batur, belli yaşa gelip editörlüğünü yaptığı yeni yayınevinde eski etkisini göstermeyip, polisiye, politik eserlere ağırlık veren bir profilde gösteriyordu kendini. Belki de göstermiyordu da, gösteriliyordu.

Şiirin bu kadar geriye itildiği bir dönemde, "elbet yayınevi mi büyük, şairlerin gidişatı mı?" sorusuna aydınlık bir düzeltme getiren gençler, işlerine devam ettiler. Olan bitene aldırmadılar ve yıkılmadılar.

Geçtiğimiz yılın akılda kalan, ilginç kitaplarından biri de C. **Hakkı Zariç**'ten geldi. Manos Kitap 2019 etiketli *'İhtar'* adlı şiir kitabı, birçok sorularla doluştu zihinlere. 1972 Susuz - Kars doğumlu H. Zariç, on yıl düşünce suçundan tutuklu kaldığı cezaevi yaşamı dışında, titiz şiir işçiliğiyle de dikkati çekiyor. Sanki her kelimeyi şiire ustalık içinde yerleştirmiş, düşünerek kurduğu şiirsel düzeni, okura da ikinci okumalara açık bir düzen yaratmış bir şairi müjdeliyor. Düşündürten bir şiir. Hani Cemal Süreya'nın, Attilâ İlhan'ın bir tık ötesine geçmeyi planlamış bir ustanın elleriyle donatıyor dizeleri, bu ustalık da her dizeyi okuyuşta kendini hissettiriyor. Türkiye Yazarlar Sendikası ve Pen gibi yazar dernekleriyle de ilişkileri nedeniyle edebiyat çevrelerinde de sevilen, bilinen bir kimlik Zariç.

"Çok esmerim,gözlerim gözümde değil

Kı bazı kadınlar sesinde ırmağı sakladıkça ben kaçak ve utangaç"

dizelerine bakarak söylüyorum. Bazı şiirlerinde rastladığımız Ahmet Erhan, Sevgi Soysal vb. isimlere, *'Cizre'de yaşamak ve ölmek için bodrum katları / hangi çocuğa sorsam minarenin rengi kırmızı Sur'da'* benzeri dizelerde rastladığımız üzere toplumcu izler ve romantik eskisi bir durumun iç içe gezdiğini izliyorsunuz.

Her şiirin üstüne nedenini bir türlü kelimelere vuramadığımız iki dize ekliyor Zariç, kendinden. Bir şiire

mandalla iliştilmiş ikişer dize ya da anlam tutturması bu dizecikler, bir çeşit yöntem geliştirmesi yani. Bunun dışında dizelere tortu halinde yüklediği anlamlar iki kez okunabiliyor. Yani iki tür anlamlara açık bu birikimler:

"*Anahtar deliklerinde susan her neyse onlarla oyalandım*"

Bu dizeye dikkatle bakılacak olursa, anahtar deliklerinde susan şeyin; belki cezaevinde gözümüzün daldığı o oyalayıcı çekim olarak algılanabileceği hesaplanır. Zariç şiire kelimelelere alabildiğinden fazla anlam yükleyerek çalışmış. Ve dopdolu bir şiir sergisi çıkarmış önümüze. Küçük ama dolu bir kitap *'İhtar'*.. adı gibi, Tekzip şiirinin başlığı gibi, yüklü uyarılarla ve işaretlerle örülür bir şiir evreni.. Sanki yaşama dair çilehaneyi sırtından sayfalara döken bir şairi sırtlıyor karşımıza. Bu yüzden 2020 yılına iyi bir başlangıç yapmak isteyenlere önerimdir.

Beytullah Kılıç'ın ilk kitabı gözümün önünde. *'Acı Pabuç Sahili'* Meda Kitap, 2019. Bu kitap yayınlanıyaya değin, şairi kadar doğum sancısı yaşamış biri gözüyle yazıyorum. Çünkü insan kardeşe yakın arkadaşının, ya da oğula benzer kavuşmuşluğun örneğini yaşamıştır birinde. Onun şiir serüvenine bir küçük pay da düşüğünü sanmıştır. Bunu derken şiirine karışmam kimsenin, ama şiirsel yürüyüşüne sık çentik attıklarım olmuştur. Bildiğimden, ettiğimden değil, sevgimden. İşte B. Kılıç'la tanışmamız da bu anlattıklarım çizgisinde olmuştur. Erzurum'da karlar içinde bir öğrenci fotoğrafıdır ilk o bende. Çakmak çakmak gözleri ile karlar içinde gülümseyerek verdiği gençlik pozları, şiiriyle bulduğum bu kitapta gördüm ki, düşündüğüm kadar güler yüzlü geçmemiş. Gerçi genç erkeğin ya da her gencin sıkıntısı daha başka parlar insan yüzünde. *'ben kısa kalmış yanlarımla şiire bastım da taktım ipi boynuma'* (s:38) dizesinden de anlaşılıyor her şey. Hatta hepsi bir arada. Kısa kalmış yanları onun narin ve ufak tefek yapısı olsa gerek. Hani yıllar önce bana söylenen ve içime bıçak gibi saplanan o söz geliyor hatırıma nerdeyse: *'gözlerinden başka neyi?'* Sevdiğim kişinin benim için ve bugüne sakladığım söz, bugün bu şiirleri okuyunca yeniden hatırıma geldi. Gençliğimden beri hep renkli (mavi, yeşil) gözlü bir yoldaşım olsun istemişimdir ve beklemişimdir. İşte o karlar üzerinde (*Hıms 30 km*) levhasına dayanmış gülümseyen, toprağın beyaz çehresine çarpan gözler, bir gün gelip beni bulacak, karşımda, kendinden büyük bakışlar getirecekti. Hani k. İskender'in kitap adı geliyor burada hatırıma: *'Gözlerim Sığmıyor Yüzüme'* İşte Beytullah da böyleydi. Gözleri yüzüne hatta yaşamına sığmayan biri.

*'Acı Pabuç Sahili'*nde de *'sen yakınından alırsın sarı saçlı bir çocuk getirecek denizi'* (s: 31) dizesinden de anlayacağımız üzere bitirmediği bir çocukluk, gençlik taşıyor dizelerden. Şairin çok etkilendiği köy hayatı, *'tutulup duvarlara iliştilmiş bir kalıntıyım babamdım'* dediği, küçük çapta bir başkaldırı olarak nitelendirdiğim, ama sonunda boyun eğen bir tek erkek çocuğu. Belki dinmeyen enerjisi karşılığı, niye sıkıldığı tam belli olmayan bir ergen sendromu. *'ellerim yüzüm göğe gömülmüş bir köy'* diye anlattığı gençliğinin esvabı bir köy, *'27 numara pabuçlarım mıydı olacaktıkları bilen'* dediği büyüyen ayakkabı numaralarını tamı tamına hesaplayan, gençliğinin izdüşümü bir yaratılış mı kendi kendinde efsaneleşen?

've babam beni yıldırımlara bile di' (s: 24)

Beytullah Kılıç; gençliğini, köyünü, *'boşa dönen pedal'* örneği enerji içinde bilemediği gençliğini, bazen kefenle, mezarla simgelediği bir çabuk büyüme psikolojisi içinde yeşertiyor; canlandırıyor, unutmama kefesinde anlatıyor. *'bu yaşa getirdim yaralarımı'* derken, kendini çarçabuk yaşlanmış görmek dileğini tekrarlıyor. Hadi daha çok uzun olduğunu varsaydığımız yoluna, *'sürüsüne türkü sıkın çobanım'* dediğin yere... Toplumsal acılar, sende biriken tarlaların çıkardığı o eşsiz sesler, değirmen gıcırıltıları, ağustos böcekleri, aşınıp bitmeyen değişen doğa serzenişleri arasına..

ESKİMİŞ BİR HAYAL

Göğün kısa gülüşlerini koparıp alsam da
Uzun yollar unutkan yapıyor beni

Evde bahçede bir şarkıda kalıyorum

Göğsünü okuyorum bir kızın yarasında geziniyorum
Başının altında nakışlı güz ayları

Ne zaman rüya bulaştırsam dizine omzuna
Ay şalvarıyla eğiliyor tepeye

Belası beni buluyor bu güz aylarının

Bir seksek taşı kâfidir geçmişi çağırma
Demli hüznler takıyorum her güne

Oysa unutmak telli bir mektuptur

Çangal boynuzlu bir ağaçtır yüreği onun
Eskimiş bir hayal kalıyor ellerimde

Elim kolum bağlı olsa da değişiyorum sözlerine

Kanlım olur bir gün bu uzak kırlar

Evde bahçede bir şarkıda kalıyorum

Ortadoğu rüzgârı şiirimizde. Etkinlikler, üyelikler ve şiirin canlı damarını teşkil eden birçok konusunda bulunmuş, 'bazı sözcükler daha hassastır, aşka dokunmuşlardır' deyişi bile, onun yaşam konusunda ne kadar incelikli yerlerde, yürek sıcaklığıyla dolandığının göstergesi. 'başbüyülü sözcükler' yazıyor. Ne demek bu 'başbüyülü' deyimini. 'adım büyücüye çıkmış' ya da 'sözcükler büyülüdür' derken Arap alemindeki efsunu mu kastediyor? 'közden imgeler, canım imler' dediğinin karşılığı mıdır, şiirini kaplayan tütsü? Nisa Leyla yer yer toplumsal göndermeler içinde bulsa da kendini, esas derdi kalp atışları: masalsı mucizeler, 'kalbim açikken suçta, suç açikken sana' dizesinde, onun Arap gizemi içerisinde belki ateşini ölçtüğü bir iştahın öfkeye dönüşmüş ifadesiyle karşılaşmak mümkün.

'ey hayat, karanfil kok sonsuza kadar'

Nisa Leyla yaşamdaki ateşi tarif ediyor, yüreğindeki közü. 'sözcüklerimi astım sana: beni sev!' Bir şiir gönüllüsü. Sevi iştahlısı. 'Savaşlardan yana olma' diyorsa da, bahsettiği içindeki savaş değil. Dışardaki kamaşma.

'Kalbimizi çapalamak için gelmedik dünyaya sakın ol. dostuz'

Belki Nisa Leyla'da aşkla dostluğun karşılaştığı ve bulunduğu yer, onda birleşen yaşamın orta noktasıdır. 'parmak hesabı, ufacak bir mutluluk için' ulaşılan siyah nokta. *Dar Paçalı Dizeler* diye geçilen de şairdeki demir zırhlı yüzyıla bir yakın gönderme.

Yolun açık olsun şair.. (*Dar Paçalı Dizeler*, 2.basım, *Yokoluş Bir Sözcükse* 3.basım, *Hayal Divan* 2. basım, Öteki yayımları)

Hadi Beytullah; yolun açık artık, sahile pabuç bırakma, ikinci kitabında görüşme şansımız olur mu tekrar bilmiyorum ama, önünde uzun ve derin günlere götürecektir iki eserin şimdiden var artık senin: Kızın ve kitabın.

Yolun açık artık..

Furkan Çirkin Artshop yayını 2019 basımı ilk şiir kitabı *'Nihilist Alarm'*da; yaşamı ve farklı bakışında yarattığı özgün nitelikleri; dizeler arasına da aktarmış. 1992 Konya doğumlu şairimiz, memleketinin yetiştirdiği Mevlana'nın yolundan pek ayrılmamış bu bakıma. Yarıda bıraktığı iki fakültenin üstüne; Hukuk ve Felsefe gibi iki önemli dalda tamamladığı tahsilini 'Kamu Hukuku' doktorası ile taçlandırdığı gibi, şiirinde de *'düşünsel'* çizgide yarattığı tekrarlı söyleyişler ve Türk şiir ustalarının ünlü dizelerinin hatırlattığı ironik vurgulardan da yararlanarak bir bütün metine çalışmış.

Aslında 'Yontuk Rutin', 'Sayın Şair', 'Aşk ve Hiç' başlıklı bölümlere sığdırdığı 24 şiir, onun 28 yıllık yaşamının içine sığdırdığı yedi yıllık dergicilik hayatı (23 sayı *Yelkensis* dergisini çıkarmış. Şimdi de devam ediyor bu dergi) *Kanon* 2010 dergisinin yayın kurulunda görev alması gibi, edebiyatın içine yer açtığı devinimlerin birer parçasını 'puzzle'lar gibi birleştiriyor. Kısaca Furkan Çirkin, gençliğinden beri hep edebiyatın içinde hissetmiş kendini. Şiirlerinden de belli bu. Bir bütün şiir yaratmış, dediğinden vazgeçmemiş; tekrarlamış, yorulmamış, aynı söz etrafında dönmüş durmuş, çeşitlendirmeler yapmış, deneysel şairlerin uğradığı ironinin saçak aralarını doldurmuş, bir yakası hep gülen, bir tarafı da düşündüren bir şiire imza atmış:

Aralarına bazen italikle yer verdiği, bazen de düz anıp geçtiği dizelerle tekrarladığı *'silgiler silerken silinirler de'* (İlhan Berk), *'Senin için kestim saçımı'* (Gülten Akın), *'Aşk diyarı, gözistan'*, *'Çünkü birinciliği beyaza verdiler'*, *'Bir defa okusan ikinin hatırı kalır, iki defa okuyayım desen için boynu bükük'* (Cemal Süreya), *'Tanrım bize bir salıncak'*, *'Çanta da çanta ha allahlık / Bana mısın demedi bu kadar yüke'* (Edip Cansever) bölümler aslında, Furkan'ın şiir ve edebiyat sevgisinin özeti gibi. Sözü sözle değiştirildiği, tekrarı biçimlediği dilimlerde de öyle. Ey şiir senin yakanı bırakmam gibi levha düzenlercesine etiket nizamı şiire çalışıyor. Birbirine eklenen dizeler, bir bütünü oluşturan tematik buluşmalar. Temelinde yakıcı bir aşkı da örgüsünden bırakmayan tutkun bir eda. *'Hamaklı tatili şezlonglu tatile tercih edişim bundan'* (s: 21) diyen ironik çemberin yüreğini daraltmadığı bir geniş gezinti.

'Dekartlı varoluş, (Oysa senin varlığın da yokluğun da hep kesindir)

Yani boğuldum ve binlerce kere uyumdan uyandım

(Yani boğuldum ve binlerce kere uyumdan uyandım) (s:13)

Furkan Çirkin kelime ve kavramların bin türlü haliyle oynayarak, bazılarını tekrarlayarak, içine ironik çalgılarla borazanını öttürdüğü bir şiirsel düzene karışmış. Özgün bir biçim yaratmış mı? Yaratma yolunda olduğunu söylemek mümkün.. En azından bir farkı betimlemeye soyunmuş.

Nisa Leyla deyince ilk akla gelen şey, Metin Fındıkcı'nın *'Çağdaş Arap Şiiri Antolojisi'* (Klaros yayınları 2018) adlı seçkin yapıtına yazdığı önsözdeki şu satırlar:

'Emperyalist müdahalelerden, iç savaşlardan ve mezhep çatışmalarından fazlasıyla etkilenmiş şairlerin özgürlük ve muhalif duruşları dikkate alınmıştır çağdaş Arap şiiri seçkisinde'.

Elbet bu sözler daha çok Suriyeli şair Nizar Kabbani, Hulud El Mualla, Muhammed Benis, Filistinli Mahmud Derviş, Lübnanlı Adonis, daha eskilerden Halil Cibran (hayata dair bir şair), WadehSaadeh vb. şairler için söylenmiş sözler, 1972 İskenderun doğumlu Nisa Leyla da Arap şairlerden çözümlenmeler almış; duyarlık kapmış, sıcak yüreğini çoğu yakaya taşımış bir şair olma yönünde; faal bir güneş hatta

KONUR BİR ŞENLİKTİR

Ramazan TEKNİKEL

O ŞİİR OKUNMAYACAK

Ahmet Muhip Dıranas'ı anma etkinliğinde mekânın ısınma düzeneği iyi olmayınca içeri oldukça soğuktu. Etkinliğin özel konuğu Dıranas'ın eşi Münire Hanım yürümekte güçlük çektiğinden koluna giren iki kişinin yardımıyla gelebilmişti.

Ünlü şairi ve şiirini anlatan konuşmalardan sonra sıra şiirlerinden örnekler okumaya gelip tam da Dıranas'ın neredeyse adıyla özdeşleşen Fahriye Abla şiiri okunacakken Münire Hanım bastonuna dayanarak ayağa kalktı. Oldukça sinirli bir şekilde bastonunun ucunu yere vurarak olanca sesiyle haykırdı:

-Hayır, öyle biri yok, Fahriye de kim! O şiir okunmayacak! Muhip sadece bana âşığı!

Ve son sözünü söyleyip yerine oturdu:

-O şiir okunacak olursa salonu terk ederim!

Ve o gün o salonda Fahriye Abla şiiri okunmadı.

ZEYNEP

İki şair, bir kafede duvardaki Cemal Süreya fotoğrafının hemen altındaki masada Cemal Süreya şiiri üze-rine derin bir söyleşiye dalmıştı.

O anda üç genç kız, arkalardaki bir masadan kalkıp dışarı çıkacaklarken içlerinden biri durdu ve Cemal Süreya'dan söz eden iki şairin yanında dikilerek saygılı sordu:

-Cemal Süreya'dan söz ediyorsunuz değil mi?

-Evet, dedi iki şair aynı anda.

-Yanınıza oturup dinleyebilir miyim?

-Elbette, buyurun oturun, dediler.

Onunla birlikte diğer iki genç kız da oturdu.

Şairler, kaldıkları yerden Cemal Süreya ile ilgili konuşmalarını sürdürdüler. O an genç kızın önce gözleri yaşarmaya, sonra da ağlamaya başladı. Onlar anlattıkça genç kız ağladı, genç kız ağladıkça onlar anlattı. Bu şekilde yarım saate yakın bir zaman geçti. Genç kızın gözleri ağlamaktan kızarmıştı. Diğer kızlardan büyük olanının açıklamasına göre ne zaman, nerede Cemal Süreya şiirlerinden söz edildiğini duysa ağlamış.

Bir ara ağlayan kızın teyzesi olduğunu söyleyen kızın telefonu çaldı. Açtı ve konuştu:

-Şu an bir kafedeyiz. Tam çıkmak üzereyken Zeynep yine Cemal Süreya adını duydu, yine ağlıyor, biz yine gecikebiliriz.

Ve o an Cemal Süreya sevincinden, duvarda asılı duran resminden atlayıp Zeynep'e sarılabılırdı.

ÇÜNKÜ ŞAİRLER BİLİR

Ahmed Arif'i anma etkinliğinde, salonda oturan dinleyiciler kadar da ayakta dinleyici vardı.

Diyarbakır'dan gelen konuşmacı Ahmed Arif'in hemşerisiydi. Genelden şairle ilgili anılarından söz ediyordu.

Anlatıcı şair değildi, lakin Ahmed Arif'in çocukluğunda yaşadığı mahallede oturduğundan anlattığı anılar ilgiyle dinlendi. Ancak yüzü aşkın dinleyicinin bulunduğu salonda bulunan şair sayısı bir elin parmak sayısını geçmezdi. Kentte yaşayan şairlerin çoğunu tanıyan dinleyicilerden biri, yanındaki şaire neden böyle olduğunu, kentte yaşayan şairlerin neden gelmediğini sordu.

Şair gülümseyerek,

-Çünkü şairlerin Ahmed Arif'le ilgili bilmedikleri tek bir söz, tek bir dize yoktur da ondan...

ŞİİR SADECE

Sedat Umran'ın şiirlerine tutkun olan şair, etkinlikte onun şiirlerinden söz ediyordu. Umran'ın şiire bakışını şöyle tanımladı:

-Sedat Umran'ın saptamasına göre şair eğer 'ben'inden acı çekerse bireysel şiiri, 'dünyadan' acı çekerse toplumcu şiiri, 'zamandan' acı çekerse geçmişin özlemini dile getiren şiiri yazar.

Salondan bir soru geldi:

-Şair ya ikisinden hatta üçünden birden acı çekerse, o zaman hangi şiiri yazar?

Daha o soru yanıtlanmadan bir soru daha geldi:

-Şiir sadece acı çekince mi yazılır?

Sorular sürdü gitti...

Konuşmacı işin altından kalkamayacağını anlayınca:

-Şimdi de Sedat Umran'dan şiirler okuyalım, diyerek şairin iki şiirini daha okudu.

KAFEDE

Genç şair, sanatçıların sıkça uğradığı sokaktaki kafeye girer girmez çantasını açtı. Turgut Uyar'ı, Lorca'yı, Sohrab'ı, Füreğ'u, son şiir dosyasını, kitaplarını, hüznelerini, sevinçlerini, kurşun kalemini, tükenmez kalemini çıkarıp masanın üzerine koydu. Ancak bir an, duvardaki 'model bisiklet' başıma düşer mi diye düşünüp orada oturmaktan vazgeçti. Çıkardıklarının hepsini tekrar çantasına koydu. Az ilerdeki duvarda Turgut Uyar'ın fotoğrafının altındaki masaya geçti. Zaten onun genelde oturduğu masa orasıydı, masanın o anda boşalmasına sevindi.

Nasıl olsa hep bu sokakta oluyorum, bu sokakta bir daire mi kirallasam, diye söylendi. Yeni şiir dosyasını açtı, ilk dizeyi üst üste üç kez okudu. Bir an Turgut Uyar fotoğraftan kendine bakıyor sandı.

-Keşke 'Büyük Saat'i yanımda getirseydim, şair sevinirdi, sözünü kendi kendine sesli olarak söyledi.

ŞAİRİN YAŞ MESELESİ

Şair, etkinlikteki konuşmasının bir yerinde, Cemal Süreya'nın "kırk yaşına kadar şair olamadıysanız boşuna uğraşmayın, o yaştan sonra bir yere varamazsınız" gibilerden bir sözü olduğunu söyleyince, arka sıralardan her haliyle ellili yaşlara dayandığı belli olan bir kadın şair, işin bir tarafını da şakaya getirerek söz aldı.

-Efendim, bu yaş sınırını biraz daha yukarılara çekmek mümkün mü acaba, hani hiç değilse kırk beş elli gibi... Şair ödüün vermedi:

-Hayır, ne yazık ki bu mümkün değil. Zaten bu benim elimdeki bir şey de değil. Hem bana niye söylüyorsunuz ki, gidin bu sözü baştan söyleyene söyleyin diyeceğim ama sözün sahibi de artık yok ki...

FOTOĞRAF

İkinci Yeni şiirine bir türlü ısınmadığını söyleyen şair, bunu arkadaşına şöyle açıkladı:

-Ne zaman İkinci Yeni şiirinden söz açılrsa bende hep aynı duygular oluşuyor, ayakları yere basmayan bir şiir düşünüyor, amaçsız havalarda geziniyorum.

Sandalyelerini masaya doğru daha bir çektiler. Diğer düşüncesini onu destekleyen bir örnekle açıkladı:

-Ben de Edip Cansever'in şiirlerini okurken, birazcık şeker tadı almak için avuç avuç keçiboynuzu yemiş gibi oluyorum.

Oturdukları masanın hemen yakınındaki duvarda Edip Cansever'in fotoğrafının altında bir şiiri vardı.

Gözleri oraya takılınca bir an gelip masalarına oturacak sandılar.

TÖRE

Aynı zamanda akademisyen olan genç yazar, yayımlanan ilk öykü kitabının söyleşi ve imza gününde oldukça heyecanlıydı. Etkinliğe gelenlerin büyük bir çoğunluğu genç yazarın tanıdığı, eşi, dostu, öğrencisiydi. Belki de çoğu ilk kez

SABAHIN EŞİĞİ

Sabah eşikte durduğumda; ağaçların incecik uç dalları birer kırbaçtı. Uğultuyla bütün ovayı tedirgin eden vahşetin hükmünü dört bir yana ilan ediyordu.

Sabah eşikte durduğumda; geceden ezberlediğim bütün sözlerimi bir anda yuttum, unuttum. Senin uzaklığını vurabileceğim bütün ölçüleri kırdım. Geceden bütün yolların silinip gittiğini farkediyordum. Eşik ayağımı yakıyordu.

Sabah eşikte durduğumda; güzün buza bulanık yıldızlı yeli durmaksızın yüzümde çizik çizik, bıçak bıçak tarazlanıyordu. Epey aşağılarda köy mezarlığı sis altında, sessizce, duman duman uyuyordu.

Muzaffer DEVELİ

SUSUZ KIŞ

çoktan fahişe olduk
sokak hep öyleydi
her kaldırım taşında
yüzen hayaller
ve kıyıya vuran gemilerimiz

uzunca sövmek
etiketi küfür kelimelerin
ağır taşlarında direniyor beklemek

ardına kalan gurub
bir eylül özçekimi
az mavi çoğu taba
özletiyor sıla-i rahmini

boşluğunda yüzen sözler
yaralarımız aynı mızraktan
hangi alfabeğe sığmamış
ağrının ve sancının göğsü

aynı dikiş bu dilimde/düşümde
unutmak üryan
yağmur kuşkusunu
sabahın uyanmamış yüzü
seni bana vermeli bulduğum kısa yollar

işte bu güz günüm demeler
sesi kesilmiş İstanbul'un
şakaklarında uyuyan gelincik
balkonların tenhası
şiirin kış uykusu döşünde

soğur her şey seher vakti
kanı çekilir her cismin
özlemek kırk göbekli kuyu

çok şeyi yitiriyor insan
farkına varmadan
kapılar çok inciniyor
her ayrılığa

bir kitap imzalatacağı. Genç yazar daha etkinlik başlamadan kitaplarını imzalamaya başlayınca, önceden belirlenen etkinlik saati geçmesine rağmen söyleşi başlamadı. Orada bulunan yaşlı bir şair bu duruma uyan şöyle bir olay anlattı:

-70'li yıllarda Ankara'da Fahrünnisa Kadıbeşegil'in çıkardığı edebiyat dergisini ilk zamanlarda yöneten derginin künyesinde ismi yazmasa da Cemal Süreya idi. O sıralar Türk Dil Kurumu'nun çıkardığı *Türk Dili Dergisi*'nin sorumlu yönetmeni olan Cahit Külebi, *Oluşum*'a her sayı bir şiir verirdi. Arada bir sayı şiir vermeyince Cemal Süreya konuyu hemen edebiyat gündemine taşıdı: "Şiir yayımlamak bir töredir, Külebi *Oluşum*'a bir sayı şiir vermedi, bu töreyi bozmuş oldu" dedi.

Sonra bu örneğe dayanarak ekledi:

-İmzanın söyleşiden sonra olması bir töredir. Genç yazar arkadaşımız imzayı söyleşiden önce başlattı ve bu töreyi bozmuş oldu.

MASA

Şair, kafedeki her zaman oturduğu masasına oturdu. Gözlüğünü, sigarasını, çakmağını, telefonunu çıkarıp masanın üzerine koydu. Sonra bozulan sağlık durumunu, emekli maaşının yetmeyişi, kitaplarını yayımlatamayışını, evdeki gürültü patırtıyı da koydu.

Daha önceden sözleştiği şair arkadaşını yeniden aradı, gelmek üzere olduğunu öğrenince onunla ilgili düşüncelerini de masanın üzerine koydu. Bir çay söyledi, çaya şeker atacaktı, vazgeçti. Tam sigarasını yakıyordu ki az önce telefonla aradığı şair arkadaşı geldi. Daha oturmasını beklemeden ona Edip Cansever'in ezberden bildiği 'masa da masaymış ha' şiirinin ilk dizelerini okudu.

"Adam yaşama sevinci içinde / Masaya anahtarlarını koydu / Bakır kâseye çiçekleri koydu / Sütünü yumurtasını koydu / Pencereden gelen ışığı koydu / Bisiklet sesini çıkırcık sesini / Ekmeğin havanın yumuşaklığını koydu..."

Arkadaşı gülümseyerek:

-Adamın masaya koyduklarının yanında seninkiler de duruyor, dedi

ZAMANI GEÇMEDEN

Heyecanla parayla kitap basan bir mekâna girdi. Elindeki dosya ve cdyi masanın üzerine bırakarak:

-Bu dosyadaki şiirleri hemen kitaplaştırmak istiyorum, on beş gün içerisinde hallolması gerek!

Mekânın sahibi ve içerde bulunan üç kişi ilk kez gördükleri adama dikkatle baktılar. Adam sözünü sürdürdü:

-Melih Cevdet Anday Şiir Ödülü'ne katılacağım. Ödülü yeni öğrendim. Kitap on beş gün içerisinde çıkmalı ki zamanı geçmeden katılabileyim.

Mekân sahibi:

-Tamam, yetiştirmeye çalışırız, buyurun oturun, dedi.

On beş güne kadar mutlaka yetişmesi gerektiğini yineledi.

-On beş güne kadar çıkmalı ki ödüle katılabileyim. Yoksa kitabın çıkmasının ne önemi var. Parasını hiç sorun etmeyin...

HAYIFLANMAK

Emekli ilköğretim müfettişi, çayevinde yazar arkadaşıyla Cengiz Aytmatov'un romanları üzerine söyleşirken hayıflanıyordu.

-Ben de görevimin ilk yıllarında beş yıl ilköğretim öğretmeni yaptım. Benim ilk görev yaptığım köy de Öğretmen Duyşen'in görev yaptığı köy gibi olanaksızlıklar içinde bir köydü. Ben de aynı güçlüklerle karşılaşmıştım. Ne yazık ki benim Altınay gibi yükselen bir öğrencim olmadı...

Arkadaşı gülümsedi.

-Ama o Öğretmen Duyşen'di. Koca bir romanın kahramanı.

GÜLTEKİN EMRE İLE SÖYLEŞİ

Ümit YILDIRIM - Gültekin EMRE

“Dünyanın karşısında esaslı bir duruştur şiir, hem de dünyaya karşıdır.”- Gültekin Emre

Ümit Yıldırım: Lise sonda Akşehir’deydiniz. Uzun uzun aşk şiirleri yazıyordunuz o zamanlar... Üniversiteyi Ankara’da DTCF Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde okudunuz. Cahit Külebi’nin, Dağlarca’nın şiirleriyle tanıştınız... Sonra Erzincan’da askerlik görevi... Orada Metin Eloğlu’nun şiiri size yoldaş oldu. Terhis olup Ankara’ya döndünüz. İlk şiiriniz *Türkiye Yazıları*’nda (1977) yayımlandı. Bu derginin yazar kadrosunda da bulundunuz. Yazın dünyasındaki 42. yılınızı da geride bıraktığınız ama ben ilk günlere geri dönmek istiyorum. Gültekin Emre’nin öyküsü, serüveni nasıl başladı?

Gültekin Emre: Öykü şöyle: “Sevinin Öyküsü” (Türkiye Yazıları, Nisan 1977) yayımlanan ilk şiirim. Oğlum Emre’nin doğumu üzerine yazmıştım bu şiiri. “Gültekin Emre” olarak değil, “Gültekin Özkan” olarak yayımlandı.

Biraz geriye gidelim çünkü öncesi de var. Fakülte üçüncü sınıftayken (1973) Seydişehir’de Rusların kurduğu Alüminyum Tesisleri’nde üç ay dil stajı yaptım yani çalıştım. Bir Rus teknikerin çevirmeniydim. Daha çok, gece vardiyasına kalıyordu bu tekniker, elbette ben de. Saatte bir fabrikanın “buharlaştırma” bölümünü dolaşılıyor, herhangi bir sorun olup olmadığını kontrol ediyorduk. Genellikle bir sorun yaşanmıyordu. Sonra, bize ayrılan genişçe odaya geçiyorduk. Rus tekniker votkasını içiyor, kitabını okuyordu (çok okuyan biriydi). Ben de Ankara’dan, Toplum Kitabevi sahibi Remzi İnanç ağabeyin yolladığı yeni dergi ve kitapları bir bir deviriyordum. Bir yandan da Maksim Gorki’nin uzun destanı “Kız ve Ölüm”ü çevirmeye çalışıyordum. Takıldığım yerleri Rus teknikere soruyordum. Ankara’ya döndüğümde çeviriyi Remzi İnanç ağabeye gösterdim. Çok beğendi. Çevirimi aldı ve ressam Fahir Aksoy’un yayımlamaya başladığı *Köken* dergisinin ilk sayısında, arka kapakta, yayımladı Rusçadan çeviren, Gültekin Özkan olarak.

Öykü devam ediyor: Askerliğimi Erzincan’da yaparken başladım Mayakovski’nin 150 000 000 destanını çevirmeye. Erzincan’da gurbetteyim. Annem yanımda ama tanıdığımız kimse yok. Asteğmen arkadaşlarımın pek çoğuyla kafam uyuşsa bile ben çeviri yapma, şiir yazma, kitap okuma derindeyim. Ankara’dan yeni dergi ve kitaplar yollamayı sürdürüyör Remzi İnanç ağabey. Her kitap / dergi paketi geldiğinde dünyam değişiyor. Onun dışında yalnızım, yapayalnız. Komşu kızına âşık olmasaydım ne yapardım bilmiyorum? Kafama koymuştum okuldayken Mayakovski’nin tüm destanlarını dilimize kazandırmayı. Bazı şiirleri çevrilmişti bu kübizmin babasının ama destanlarına kimse el atmamıştı. Gece nöbetlerimde, vardiyada gibi, hep Mayakovski’yi çevirmeye çalıştım. Âşık olduğum kızla evlenip döndüm Ankara’ya. Koltuğumun altında da Mayakovski çeviri dosyam vardı. Benden birkaç yıl önce Rus Filolojisi’nden mezun olan ve Puşkin’in öykü ve romanlarını, Çehov’un öykülerini çeviren Atal Behramoğlu’na göstermiştim çevirimi. Bazı önerileri oldu benim dikkate almam gereken. Sonra Ankara’da Kızılırmak Yayınları sahibi Tuncer Tuğcu’ya gösterdim çevirimi. O da yayımlamak istediğini söyledi ve dosyayı aldı elimden. O sırada Ankara’da MillîKütüphane’de çalışıyorum. Mayakovski çevirim nedeniyle başıma bir şey gelebilir kaygısı taşıyorum. Ortam gergin, karışık ve öküzün altında buzağı arandığı yıllar hep olageldiği gibi. Kendime takma bir ad bulacağımı söylüyorum Tuncer ağabeye. O zamanlar her evde,

her yerde telefon ne arasin! Kitabın içi basılmış, kapağı basılacak, benden ad bekleniyor. Ulaşamıyorlar bana. Ve o yıl oğlum Emre doğmuştu ve bunu biliyorlardı. Hiç düşünmeden “Gültekin Emre” koyuyorlar adı. Kitap, Ağustos 1977’de yayımlandığında, artık ben Gültekin Emre’ydim. Böylece o günden sonra yazdığım ve yayımladığım her yazımda, şiirimde, çevirimde bu adı kullandım. Aynı yayınevinde Sovyet Bilimler Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsünce hazırlanıp *Türkiye Cumhuriyeti* (Kılavuzu) adlı yapıtın ilk cildini de çevirdim (Aralık 1979).

Ad öyküsü böyle, sevgili Ümit.

Ü.Y.: Bir de “Emre Dirim” var.

G.E.: Emre, Türkiye’de doğan büyük oğlumun adı, biliyorsun. Dirim ise Berlin doğumlu, küçük oğlum. Emre’yi kendime soyad almama kızmaya da kıskanıp duruyordu, Dirim. Şimdi iki kardeşin adı yazılarımın yazarı. Ben, devrede görünmüyorum. O yazıları yazan ben değilim, belki de okurum yalnızca. Aslında baba ve iki oğlu aynı yazıda buluşuyor böylece. Çocuklarım ne yazdığımı bilmiyor ama adları bazı yazılarımın yazarı.

Bu da böyle bir öykü işte!

Ü.Y.: Şiir deyince aşk ve kadın konusuna girmemek olmaz. Sizin şiirinizde bir gölge gibi peşinizi bırakmayan kadın hayali *Küçük Deniz*’de Ahmet Haşim’in anne motifini anımsatıyor. *Çınlama*’daki yaşlı kadınlar, tükenişe; *Merkezkaç*’taki erotik kadın, yaşamı yeniden doğuran yediveren gülüne; *Çiğerpere*’deki özlenen sevgili hayali, bizi “umut”a gönderiyor. Aşk, nedir sizce?

G.E.: Bir bilebilsem aşkın ne olduğunu! Ah, gerçekten bir bilebilsem!

Aşk, erkek için kadın demektir (ya da tersi) gibi yalın bir şey söylenemez bu derinlikli konu için. Bir felsefedir elbette aşk, duygu yanı ağır basan, özlemler ve çıkmazlarla sarsılıp duran. Anne şefkati, sevgisi başka, aşkla açıklanamaz. Ben, yıllarca annemin o hiç eksilmeyen yalnızlığını dokudum durdum. Yaşlı kadınların (teyzelerin)hayatla olan ilişkileri de daha başkadır hep geçmişin ilmek ilmek sökülüp yeniden dikilmesiyle. Bu da beni hep sarsmış ve derinden etkilemiştir. Yaşamın sunduklarında yaşanan acıların kalıcı izi ya fotoğraflardadır ya da mektuplarda. Fotoğraflarla mektuplar zamana dayanırlar dayanabildikleri kadar, sonra onların da dirençleri kırılır, ömürleri biter. Belleklerdeki gizli görüntüleri ya da gömüleri ise hiç kurcalamamalı. Ayna kırıklarına benzetirim ben kadınları; çok çeşitli görüntüler, duruşlar sergilerler çünkü. Anne, abla, teyze, hala, kızkardeş, komşu teyze, anneanne, babaannedirler. Sonra arkadaş, dost, sevgili, eş... Hepsi de ayrı açığı yansıtır. Özlem hepsi için geçerli, sevgi de. Ama konu cinselliğe gelince işte orada iş değişiyor. Sevgili, eş... giriyor devreye. Duygu yoğunlaşması sıradanlaşırsa aşk uçamaz ve uçuramaz hale gelir. İşte, tarihe karışmak için yola çıkmış bir aşk çöküntüsü daha derim ben bu duruma. Duygu sarsıntısı eşittir yüreğin yaşadığı deprem midir aşk,ya da iç huzurun allak bullak oluşu mudur?

Şiire sorsak ne söyler kadın için, aşk için? İncelikli imgelerime, seçilmiş sözcüklerime bakın mı der?

Ah, bir bilebilsem aşkın ne olduğunu! Ah, gerçekten bir bilebilsem!

Ü.Y.: Edebiyatımız üzerine inceleme, deneme ve araştırmalarınızı “*Kardeş Alevler*” ile “*Kardeş Fırtınalar*”da bir araya getirdiniz. “Her şair bir başka şairden doğar” saptamanız da şiirin ustalardan öğrenilebileceğini söylüyor. Gelenekten yararlanma konusunda ne demek istersiniz?

G.E.: Şiir de öyle ama yazı için de geçerlidir geçmiş ve gününü araştırmak, incelemek. Çoktan dünya değiştirmiş, tarih olmuş, edebiyat dünyasının ortak mirasına dönüşmüş değerleri

etrafıca araştırmalı yolun en başında. Yaşayanları da enine boyuna ele alıp değerlendirmek şaire vakit kaybettirmez, tersine çok şey kazandırır. Kim ne yazmışla başlayan merak şairi, kim, neyi, nasıl yazmışa götürür. Sonra, süregelen, yazılabilen geleneksel edebiyatımızın olduğunu bilmek yetmiyor. Bu alanı da ince eleyip sık dokuyarak araştırmak çok önemli benim gözümde. Halk deyişleri, halk edebiyatının dünyası, doğası, yapısı, dili... etkileyicidir benim için. Ve hep etkilendim halk şiirinin dilinden, yapısından. Türkülerden mânilere, destanlardan ninnilere uzanan çok zengin bir alandan ne çok şey devşirebilir şair. Ben bu devşirmeyi yaptım, yapıyorum, yapmaya da devam edeceğim. Şiirini taze tutmak, güçlendirmek için başka yolları düşünürken, bu yana da direksiyon kırmayı bilenlerin şiiri bu alışverişten, keşiften, çabadan kazançlı çıkmıştır hep. Folklorik olmadan geleneğin yapısından yararlanma şiir için kazançtır.

Ü.Y.: *Kardeş Resimler*'de resim sanatı üzerine yazılarınızı bir araya getirdiniz. *Sanat Dünyamız* dergisinde resimler, resimler, sergiler üzerine yazılar yazıyorsunuz. Şiirinizin içinde günce, güncenin içinde şiir, şiirinizdeki imgenin yanında fotoğraf ve resim var. Bir tür melez olma hâli. *Melez* (2005) adlı şiir kitabınız da var?

G.E.: Evet, "Melez" hâlâ var. Bu, resimle fotoğrafın kardeşliği değil. Ya? Bir başka toplumun içinde, çokkültürlü, çokdilli bir yaşamda var olma savaşımını, dik duruşu imliyor. Pek çok ırkın, dilin, kültürün, tarihin, geleneğin, yaşam biçiminin... yer aldığı Berlin'deki 37 yıllık kişisel tarihime vurulan damgadır bu, "Melez"lik. Bir de edebî türlere girip çıkarak, onlarla yatıp kalkarak labirentte yol bulma çabası, çalışması, çatışması da söz konusu elbette benim için. Ne diyor İlhan Berk? "Şair için her sözcük dünyayı yoruma tutmak, ona bir anlam vermekte yatar. Yazmak, budur. Bir çakıltaşı tansığıyla doludur. Bir topluğunun de bir öyküsü vardır. Dil, bunda başı çeker. Şairin bütün varlığı dilin içinde döner. Bu alışveriş her şeyidir onun. Yaşamaz şair, yazar."

Resim, ressam ve sergiler üzerine yazmak bana dünyayı renklerle de kavrama kolaylığı sağlıyor, ufkumu genişletiyor. Renklerdeki imgeleri düşünüyorum ve görmeye çalışıyorum onları. Resim yapmak isterdim. Bende hiç sönmeyecek büyük bir tutku resim yapma hevesi. Onca denememe karşın başaramadım resim yapmayı. Düzgün bir çizgi bile çizemiyordum. Renklerin dünyasından kopmadım hiç ama sözcüklerin renklerine vurgunum ben, yapamadığım resimleri imgelerime taşıyorum. Onların fotoğraflarını çekmeyi deniyordum.

"Melez"lik yalnızca yaşam biçiminde değil, edebî türler arasında da yoldaş olma hâlidir.

Ü.Y.: *Şiirli Sofralar Antolojisi*'nin ardından *Yeme İçme Günlüğü Yiyelim, İçelim, Okuyalım, Yazalım* (2018) ve *Ekmek, Tuz ve Şekere Saygı* (2019) yayımlandı. Yeme içme kültürüne sizi yöneltti ne oldu?

G.E.: Hepimiz yeme-içme eyleminin ve kültürünün içinde yer alıyoruz her gün; yediklerimiz, içtiklerimizle hem evimizde hem de gittiğimiz lokantalarda bu kültürü hep yaşıyoruz. Sanatın her alanında da bu kültürü görüyoruz, okuyoruz. Şiirlerde, imgelerde, öykülerde, romanlarda, resimde... yeme-içmeye, sofraya, meyhaneye... ilişkin ne çok şey var! Okuduğum, şiirlerde, öykülerde, romanlarda önemli yer tutan ve yeme-içme kültürünü kalbinden vuran betimlemeleri değerlendirmeye çalışıyorum. Yemeğin günlük yaşamımızdaki yerin ne ise, yazın dünyasındaki yeri de o. Şiirlerde ne çok yemek, meyve adı geçiyor, hatta reçel ve içki. Yazınla günlük yaşam arasındaki kopmaz bağın bir göstergesi de yeme-içme kültürü.

Ü.Y.: Hulki Aktunç'la yaptığımız ortak kitap *Opus*'tan (2012) sonra, şiirlerin şiirleri doğurması diyebileceğimiz deneysel bir çalışmanın ürünü olan *Uzaktan Uzağa*'yı (2018) Sina Akyol ile yaptınız. 2019'da Coşkun Yerli, Seyhan Erözçelik, Sina Akyol, Hakan Cem, Nesrin Kültür ile *İnsanın Halleri* adlı 'zincir şiir' çalışmasında da yer aldınız (2019). Birlikte çalışmayı seviyor olmalısınız?

G.E.: Ben ortak çalışmalardan yana oldum ömrüm boyunca. Yaratıcı çalışmalar bunlar. Verimli de oluyor üstelik. Üç farklı çalışma hem kendi şiirime yeniden bakmayı hem de şiirime yeni kanallar açmayı öğretti bana.

Ü.Y.: 2008'den beri *Varlık* dergisinde yayımlanan Şiir Günlüğü'nde şiir dünyamızın nabzını tutuyor, çıkarımlarda bulunuyorsunuz. Şiirimizin gidişatı üzerine neler söylemek istersiniz?

G.E.: Ne çok şey söylenebilir bu konuda. Zengin, kendini sürekli yenileyen, geliştiren bir şiirimiz var her şeyden önce. Bunu kabul etmek gerekiyor. Kısır çekişmeler hep olmuştur, olur. Ustalarla çekişme ya da onları eleştirme her dönemde olmuştur, bu dönemde de var. Genç şiir kendi kanalını oluştururken aradan sıyrılmaya çalışıyor, biliyorum. Bir de şiirini belli bir yere getiremeyecek olanlar var ki, işte en çok onlar konuşuyor. Ayrıca "parlak imge" peşinde koşarak yorulanları da görüyorum. Geçmiş şiirimiz iyice incelemeyi, hatta günümüzün şiir dergilerini izlemeyi şiir yazarların çokluğu ürkütüyor beni. Her şey kitap değil ama her şeyin kitap olduğunu sanan, kitapla şair olacağını düşünen genç "şairler" grubu var ki, akıl alır gibi değil. Oysa, kitaptan önce şiir gelmeli. Şiirini belli bir yere oturtmadan kitabıyla övünenler için ne söyleyebilirim ki? Şiir şairin hep aynası olmuştur! Bazı kitaplar ve şiirler şairini taşıyamaz, üstünden atar. Ayna kırılır, görüntüler parçalanır, bir daha bir araya gelmez. Yok olan şair de bir daha doğmaz, şiir de.

Ü.Y.: Bu yaz (2019) Fransa'daki Sète şehrine Akdeniz ülkeleri şairlerinden oluşan Şiir Festivali'ne çağrıldınız. "VoixVives: de méditerranée en méditerranée": "Hayatın Sesi: Akdeniz'den Akdeniz'e", ardından Bahadın'a (Yozgat) gittiniz. Sonra Ayvalık Şiir Günleri... Gözlemlerinizi kısaca söz eder misiniz?

G.E.: Fransa'nın Sète kentindeki Uluslararası Şiir Festivali'nde 25 dilde, 35 ülkeden 90 şair yer alıyordu. On gün süren şiir etkinliğinde kentin her alanında şiir yaşandı. Limanda, denizde, otoparklarda, sokaklarda... Akdeniz ülkelerinden gelen şairlerle tanışmak, şiir paylaşmak, ortak bir dünyada buluşmak çok öğreticiydi. Dünya şiirini bire bir tanıma olanağı bulduğuma seviniyorum. Şiirin nereye gittiğini anlamaya çalıştım. Bu da benim şiirim üstüne yeniden düşünmemi sağladı.

Bahadın'da ise başka bir dünya vardı; Anadolu gerçeği! Köy halkının büyük bölümü Hollanda ve Almanya'da yaşıyor, çalışıyor. Yazları köye geliyorlar. Hollanda'da yaşayan Haydar Eroğlu ile birlikte olduk, "gurbette" yazılan şiiri konuştuk. Bu köy de farklı bir deneyimdi benim için. Bundan da yine şiirim kazançlı çıkacak.

Ü.Y.: Neden hep bir şakıma hâlindesiniz? Sürekli yazıyor ve üretiyorsunuz.

G.E.: Dünyanın karşısında esaslı bir duruştu şiir, hem de dünyaya karşılıklı varlığıyla, yapısıyla, içinden geçenlerle, dışı yansıtıklarıyla. Halk şiirini, şairlerini düşünelim: Yaşayanları sazlı-sözlü dinleyenlerle paylaşmışlar, karşılıklarının duyularına "tercüman" olmaya çalışarak çağlar boyu. Göçlerden, seveda çıkmazlarından, ağa-yönetici baskılarından, gurbetten yakınmışlar. Bunları şiirlerle dile getirmişler. Şiirlerden oluşan bir dünyanın varlığını haberli kılmışlar.

FAİKULAR

gökyüzünde
gümüş bir bıçağı ay
karanlığı oyarak
tamamladı kendini gece
*

ey güneş
ey yağmur
göğe yükselen
çam ağacının
gölgesinde solan
ıhlamur yaprakları
üveyin mi
*

traverten duvarlı
odaları ahşap keder
camları siyah tüllü
malikane yüreğim
*

bakır havanda dövdüm
kokuşmuş çağın yüreğini
fesleğen ufaladım
övdüm yüreğimi
*

gözlerim bir çift gam gölü
ağlıyor acuçlarımda
derin bir su nilüferi
*

defne ağacı eğitti beni
ondan öğrendim
ağustos tende
kar tutmanın ilmini

Zulme, baskıya, haksızlıklara, kısılan özgürlüklere karşı duruşunu Neruda'nın, Mayakovski'nin, Nâzım Hikmet'in, Aragon'un, Brecht'in, Fûruğ'un... şiirlerinde sürdürmüştür hep dik duruşunu. Karşı duruşla varlığını koruyan şair, şiirini yalakaların, yaltaklanmaların... bayrağı yapamaz. Bu tür şiirler cansızdır, etkisizdir, onursuzdur. Şair, derdi ne olursa olsun şiirinin el verdiği ölçüde duygularını, dünyaya bakışını, omurgalı duruşunu bozmadan sergilerse hem kendinin hem de şiirinin onurunu korumuş olur, ülkesinin de elbette.

Anlamsız yığmalarla şiirini şişiren şairlerin yolu açık olsun? Kimi şairlerin sıkı, kapalı, sımsıkı şiir yazdığını savlayarak, bir şey söylememek için laf ebeliği yaptığını görüyorum. Bu bir tercih meselesidir ne de olsa.

Ama insanın, insanlığın, aşkın, sevdanın, ülkenin, çıkmazların, acıların, ayrılıkların, gurbetliklerin... ruhunu ele geçirmek için şiirle yola çıkmış şairin şiiri elbette farklı olacaktır. Yer yer lirik, bazen ağır acılardan geçen, ayrıklara katlanan, baskılara direnen, gelenekleri gözardı etmeyen, omurgasını koruyan bir şiir olacaktır bu.

Şiir, şairin onurudur. Haklı olarak "Çünkü şiir direnmedir, iktidara karşı olmadır." diyor Refik Durbaş. "Şair biat etmez." , "Bu yüzden de yaşanan hayatın ta kendisidir şiir..." de diyor.

Ülkemizdeki ve dünyadaki onurlu, omurgalı şairlerin yolundan yürümeyi başarabilenlere selam olsun!

X – Y – Z

kırk yıldır her sabah
ezanla hayat mücadelesine çıkan babama,
geçen babalar gününde şarjlı tornavida aldık;
bize bırakacaklarının çok küçük bir kısmıyla.

bu sahiplik aklına mı gelmezdi,
yoksa bilek gücü
daha mı haşmetliydi bilmem ama
elle sıkıldığı binlerce vidadan,
gücenik değildi sanki;
bıraksak pazısındaki kudreti
mutlu mesut
yaşatırdı bir kırk yıl daha.

işte biz, postmodern çağın işlemez çocukları,
mirasın sefasından sefalete doğru
doğru adım yürüyoruz gölgelikten...
anlayacağız elbet sonu
yitince son darı da ambarda.

ve belki de kırk yıl sonra
oğlum bize şöyle bir bakınca
diyecek:
babamın diktiği saray çoktan viran oldu,
ama dedemin çattığı kulübe
hâlâ ayakta!

BİR DEKOR OLARAK KAFATASIM

Perdesiz bir sahnede
Ben gerçeği sorgularken
Ekim gerçek
Yaprak gerçek
Düşmek gerçek.

Elimde kafatasım,
Öleli çok olmuş belli ki.
Ve soruyorum
Kim gerçekten yaşamış?
Kaç kişi?

İnsan insana benzerken
Kendini tanıyamamak
Aynaların suçu mu sorguluyorum,
Akabinde aramak istiyorum kendimi
Ama telefonumda numaram yok.

Elimde kafatasım
Kendime yabancılaşmışım
Ve soruyorum
Kim kimi gerçekten tanımış?
Ben kimim?

Zabit KARAKÖSE

SOFULAR'DA BİR MEVSİM

(nasıl üşüydük hatırla, harıl harıl yanan soba başlarında)

“dirseklerinin dokunduğu masalarda
başlar sarhoşluk
ayaklarının bastığı topraklarda
biter gurbet”

taş döşeli yollarda
kutup rüzgârları gibi geçip giderdin
rüzgârın ardından kış geliyor derdik de
senin ardından bakar bakardık yalnızca
bu yüzden akşamları serin olurdu kırlar

ne zaman yağmur duasına çıksa inananlar
bir meşe ağacı bulur altında raks ederdin
yakalanırdın, gökteki merhametli yağmura
bütün günahların akardı kıraç tarlalara
ardından aysıt'ın kızları inerti yeryüzüne

çamur yollarda
batı rüzgârları gibi esip yiterdin
yakarlardı bir fişeği av tüfeği ile ardından
göğümüz tenhalaşırdı göğsümüz gibi
duyulurdu sofular aşkların vurulduğu yerdir

işte biz, yani oralılar
her sabah kibritle ateşlerdik sigaramızı
inanırdık bizi yalnız tütünün bağısladığına
kükürt kokardı gömleklerimiz
ve gömleklerimiz... ağlardı kadınlarımız

uzun yollarda
güney rüzgârları gibi başlar dinerdin
mektepler tatil olurdu, yanardı tüm uçurtmalar
hızlar tomruk keserdi, düşerdi güneş dilim dilim
seneler, seneler sürerdi sofular'da bir mevsim

Sofular, Aralık 2019

Cemal KARSAVRAN

YILLAR

aynada yemek yedim
bir kaşık bana
bir kaşık ona
her lokma

günler aylar
bir asırdı sanki
elimin üstündeki çil
alınımdaki kırışıklıklarda

ben doydum o doymadı
bitmedi çilelerim
ömrümü yedi
yıllar

Nihan IŞIKER

HADİ GİT

kapat pencereni
düş yola
sensiz kalsın tüm caddeler
kıymetini biliyorsa rüzgâr
esecektir peşin sıra

Meral BAĞCI

PAYDA, EYLEMLER

Doğa dil sanat nerede çizsin yolumu bana
Uygarlığa geçit kursun, giden yolu
Göz doldurmaz basit bir noktadan derine varan ipucu

Adet kanıyla tarlaları gezen bereket kadınları adına şifa
Düşlerim ince hesap bir ova, ganimet arar gibi
Kurtarıcı arama etme
Saçlarımı kestireyim cadı avından önce tatmin olmamış
Abanoz renkli acıların katılığıyla ayrımını
Yapamadığım günlerin dalgalanışlarında anılarımı arıyorum
ağlarından ayırıp

...
Çevresiyle ilgisi olmayan kozmik feza
Dilimi anlamıyor olacak ki benle konuşmayan
Bakışında anlamı aradığım Enkidu
Sırtındaki ben neyim senin için
On iki tableten hangisinde yazıyor cevabı
Taraftir "hayal kırıklığına uğrayanlar" tablosu

Karşıtlıkların birliğinde Herakles
Soyutluk içinde hiç bir şeye varmak iken amacım
Birbiriyle çelişen ilişkiler içindeki biçimler gibi açık
İçimin çiçeklerini kokluyorum
Bir ağacın tüm uçlarını çiziyorum benliğime
Doğanın her bir imgesi bir harf, taş topluyorum
Fırlatmak için çirkine beni yoran ağırlık sisifos

Ava gitme eğlencelerinde doğan komedyacı
Aksaklık ve düşkünlükleri
Dionysos şenliklerinde tahta oturan kurban
Görünüşü yüzeysel aldatıcı bir gerçeklikle kavanozda kuşlar
Gözlerine sürme çekilmiş yeni doğan gibi
Ve reyhanlı şiir
Yazarken çok zorlandığım alegori
Yaşatan mecaz, mücehhez manzume

Veristik sürreal bedenim pitoresk fikrim
Yabani biçimlemeye rölatif savrulmuş
Eskinin içindeki yıkıcı yeni
İskenderiye kütüphanesini hamamlarda yakıtıran
Tutucu varoluşlar derin bataklık
Çuvallar dolusu taş akıp kurutsam olmaya ergi
Aşil ve kaplumbağa

İKİ FARKLI UÇTAN ŞİİR YA DA KADIN SÖYLEMİ

Mustafa DURSUN

ESMER ŞİİR

Bircan Çelik, Samsun Bafra doğumlu. Çeşitli üniversitelerin farklı bölümlerini okudu. Şiirleri, şiir yazıları, denemeleri ile yazınımızda kendini gösterdi. *Esmer Nehir* adlı şiir kitabı Öteki Yayınevinden 2018’de çıktı. *Esmer Nehir* gittikçe azalan üç bölümden oluşuyor: İpeğin Dürtüsü, Metal Leke, Sütle Yazılan Sessiz Bir Mektuptum. Şiirin kadın dilinden beslendiği bir nehirde kitap neden her bölümünde azalır bilemedim.

Toplumsal bakış açımızın kıtlığından olsa gerek kadın şairler, şiire savunmacı bir yaklaşım içindedirler. İncelediğim – şu ana kadar – her kadın şair, erkek egemen toplum ile savaşım içinde olmuştur. Ve kadının da birey olarak şiir yazabileceğini, şiir mekanizmasının içinde yeri olduğunu bildirmek zorunda kalıyorlar. Nitekim Bircan Çelik, *Şiirin Mor Kanatları* adlı kitabında genel olarak kadın şairleri işlemektedir. Kadınların şiir evrenini ve üretim biçimlerini tahlil etmiş, oradan belli yargılara ulaşmış, onların yazınımızdaki hatlarını göstermiştir. *Şiirin Mor Kanatları*’nda bir şair olarak eleştiriye yönelmiş olması da önemlidir. Günümüzde hiç şiir yazmadan, şiirle uğraşmadan eleştiri yazılabiliyor ya da eleştiri okumadan, eleştiri kabul etmeyerek şiir üretimi yapıldığı sanılıyor. Şiir ve eleştiri birbirine muhtaçtır. Kanımca şairin estetik metinler oluşturma kaygısı onu eleştirinin düz, didaktik yolundan alıkoymamalı. Bircan Çelik bu bilinçle şiire hizmet ediyor.

“...nasıl da ıslak o mağara nasıl da hazla...” (*Esmer Nehir*, s.18) dizesinde cinselliği yansıtır cesur bir söylemle. Peki, bu cesaret galip gelen bir nida mı yoksa bağırın, çırpınan bir şairin tahlilini mi yapacağız? Bu dizenin ait olduğu şiirin başlığı: *aşk-ı kebir*, başa eklenen alıntı söz ise: *inkisarihayal son tragudi’a*, şiirin dil havzası ise üzgün karakterlidir. Böylece aşka çağırarak, şehveti dile getirmek ve sevgi dahi kadın şairlerde hâlâ sapmadır ve özgür değildir:

“(…) Heloise: ördeğin başında gördüm o yosma yeşilini notalarla sevişiyordu rengini erotik geceler bilirken göğün camları yoktu sağdığın olgun ayvalar sütle yazdı bu mektubu külgünlerin dünyaların ağzına saptırdı hançeri acizdi abelard: kesemedi ayağındaki esmer zinciri (...)” (*E. N. s. 58*)

Bircan Çelik şiirini -Lorca, Brecht, Tezer Özlü, Plath, Ece Ayhan gibi kaynaklardan beslediği şiirini- kapalı kılmaya özen gösteriyor. Bu kapalılığın anlamsızlık boyutuna gelmediğini, ama parçada muhteva takibini kısıtladığını söyleyebilirim. Yine de *Esmer Nehir* metaforu ile kitapta yer yer bazı sözcüklerin esmer tarafından nitelendirilmesi nehrin, nehir sembolünde şairin olaylara, varlıklara yansımaları olarak okunabilir.

BEKÇİ BİYIKLI RÖNESANS KEDİSİ

Kül’den sonra Hüseyin Korkmaz’ın farklılık yaptığını görüyoruz. *Bekçi Biyıklı Rönesans Kedisi*...Klaros Yayınlarından 2019 Nisan ayında çıkıyor. Hayli ilginç okumadan evvel ve göz gezdirdikçe Eski Mısır’a mı yoksa Avrupa’ya mı gönderme yapıyor diye kestiremedim. Yalnız bir evin azman bir kedisinden bahis açıldığını sona doğru anladığımı düşünüyorum.

Kitabın başlangıcından sonra ilk şiirinde *Gök, Yorgun, Kuş, Kedi peki?* şiirinde kadın adı ekmeği ufalar gibi söylenmektedir; ihtiyacımız olan budur. Sosyal hayatta yaşanan problemleri, şiir yumuşatır; konuşmaya hazır hale getirir. Şaire

Sertaç ÇIRALI

BÜYÜDÜM DE KÜÇÜLDÜM EVE DÖNDÜM BEN

porselen hisler yükleniyoruz
canhıraş tükenirken zaman
kimsesiz yeislere esir düşüyoruz
kuş sesleri gelip
bir telgraf telinden
inadına buluyor bizi

babam geçmişi zımparalıyor
sanki ısıracakmış gibi hayat
biz büyüyoruz da
tarih de taşlaşıyor

bir fatih urunç tablosuna bakıp
sabaha kadar anlamıyoruz
lambayı okşayıp
cin çıkarıyoruz gökkuşağından

babam inadına pürüzsüz yapacak
halil diyor küçük odadan annem
odanın adı küçük kalıyor
benim adım çocuk
boy verirken dip sese
tükeniyor nefesim

düşen de: Saf bir güzelleme yapmak yerine estetik bir tanımlama ile kadına, kadın sorununa yaklaşmaktır. Korkmaz’ın adını söylediğim şiirinde kadın kelimesi şiirin seslerle bezeli ahengi içinde bir ekmeği ufalamış gibi söyleniyor:

“(…) Hüzne çöreklenmiş gecede adam
Kadının adını
Kuru ekmeği
Karınca yuvasına ufalar gibi
Öyle rahat
Öyle ki huzurlu
Döktü ki beyaz sayfasına;
Gece gelip kondu adına (...)”
(*Bekçi Biyıklı Rönesans Kedisi*, s.17.)

Başta düştüğüm tereddüde eş değer bir şekilde acaba aşkı mı işliyor tarih mi diyorum: Geçmiş acılar, Mezopotamya, Suriye, Şeyh Bedrettin gibi kelimeleri görünce, sanırım ikisi. Biz ki aşkla işlemediğimiz için yaşıyoruz tarihi. Tarihe tanıklık ederken canlı canlı başkasına ders oluyor yaşadıklarımız. İşini aşkla yapan başkasına.

Şairin yaşadıklarını, olayları, varlıkları niteleyici ama estetik bir tanımlama ile aktarmasının şiire imkân sağladığını düşünüyorum. Ama Korkmaz’ın kitabında ve *Kül*’de de güzelleme, sevgi dolu bir tanıma giriştiğini söylemeliyim. Bir süre sonra şiirin aynı düzlemde ilerlemesine neden olur.

Hüseyin Korkmaz’da güzellemenin yanında kendisinin bildiği, okurun ise bulanık gördüğü bir anlam var. Ve bu anlam bireysel kalıyor. Şair cebinde bir nesne taşıyor ama onu okura hissettirmek istemiyor. İçini *Kül*’den beslenen içtenliğini okura açmalı ve bulanık bıraktığı anlamı açık anlatmalı ve derine çekmeli kürekleri tanımlama yaparken.

“En saf varoluş saçılmış kan’dır” alıntısıyla başladığı eserini dikkat bu şiir çökebilir dizesiyle tamamlıyor. Dikkat, diyorum ben de *Bekçi Biyıklı Rönesans Kedisi* çıkabilir!

SÜVEYDÂ

i.
bitimsiz bir büyüü
inkâr etmekten geliyorum
koru beni

su vermeyi unutma
içimizde yeşeren
cehennem sarmaşığına

siyahsa günahın rengi
aşkın rengi mavidir
işte bu yüzden
seviyorum seni

bir portakalı soyar gibi

yalınayak iner gibi

avuçlarında
ıslanan koyağına

ii.
güle yas düşüren
muskayı çıkarıyorum
bülbulün kalbinden
büyüt beni

elinden tut
kırlara çıkardığımız yazın
hüznün sansarını kov
göğsündeki kumruyu uyandır

üç kere öp
çatlak dudaklarımdaki
böğürtlen lekelerini

çünkü bizim aşkımızda
çocukları ırmaklara çağırır
perilerin sevinci vardır

iii.
harflerin gizeminden
sözcüklere bahçeler kuruyorum
çoğalt beni

kiraz hevenkleri
ve seslilerle gir
düş bozgunundaki
oğlaklığıma

gecenin gümüş teleğinde
yabanmersini kokan
soluğunla keşfet
gövdemin sessizlerini

ben ısırdıkça kütürdesin
balını ters üçgenden
sızdıran elma

MİSAFİR

peynir ekmek yer misali
sanılır bazen
söylediklerin nasıl böyle
ahenk oluşturup da
damarlardaki kırmızıyı uyarır

doymak için değil
sevgiyle tadına vararak
peynir ekmek yer misali
yutacaksın hayatı
ki
damarlarındaki özüne karışsın

yediğin zeytin
ağzından çıkan
zeytin sözcüğüne degecek
misafir olmayacak sende
senin olacak
özünde

iv.
ak zambağın –kehkeşan-
taçyaprağını aralıyorum
dirilt beni

göğü sütle besleyen
ateşböceklerini getir
ölümsüzlüğün yatağına

devinen bir boşlukta
saman çöpünü tutuştursun
al yumurtanın hüneri

can versin
sıcaklığından
kovulduğum ambar

balmumunda
balkıyan tohuma

v.

öt benim yelkovan kuşum öt

durulsun tenimizde köpüklenen
o bitimsiz büyüünün denizleri

arduaz tahtalardan silinsin
adımızın üstüne kazınmış

nokta ve günah
sen gel her gece

bir esmer yangına bağışla beni

SİZ KİMİN MÜRİDİSİNİZ?

Hakan UNUTMAZ

Sosyal medyanın günümüz edebiyatına, özellikle şiirine çok zarar verdiğini düşünlenlerdenim. Kendi kuşağımın önde gelen şairlerinde bile “beğeni” konusu üzerinden baş gösteren hastalıklar yayılıyor. Yeterliliğini sınadığımız bir şiiri, yazıyı beğendiğinizde veyahut daha da ileri gidip paylaştığınızda bir anda “şunun bunun adamı, yalakası” olabiliyorsunuz. Geçmişte çeşitli sebeplerden dolayı ters düşmüş şairlerin herhangi birinin eserini beğenmemeniz gerekiyor. E, o zaman da önünüzde neredeyse okunabilecek şiir kalmıyor.

Eleştiri, şiirin en nitelikli öğretmenidir. Öğrencisinin hep iyi yönlerini gören, onu yüceltip şiiren öğretmen de benim gözümde çok değerlidir. Eksiklikleri tanılanmış şiir, diğerlerine göre daha sağlıklı gelişir. Öğrenci, eğitimcisi yıldırma yoluna gittiği an dağarcığını kapatmış, egosunu eşe dosta kiralanmıştır. Böyle oluşturulup gelen şiir kültüründe bundan sonra nitelikli öğretmenin, eleştiriminin yetişmesini beklemek gülünçtür. Nesnel değerlendirme yapmaya çalışan herkesi “Kimin adamısın? Kim yazdırıyor bunları sana?” gibi paranoya sorularıyla sindirirseniz gerçek okur kitlenizi de ister istemez kaybedersiniz.

Şiir ve şiir üzerine konularda yanlış bulmak şimdilik harcım değildir ancak ortada apaçık bir yanlış varsa da bunu düzeltmeye çalışmak, en azından düzene uydurmak boynumun borcudur. Mesela, son günlerin en büyük tartışmalarından birini ele alalım: Seyhan Erözçelik anısına verilen “İlk Kitap Şiir Ödülü” adındaki yarışma sonuçlandırıldığında ödül verilen yapıtlardan biri için kural hatası olduğu dillendirildi. Bahsi geçen yarışmanın şartnamesinde yer alan “ilk kitap” kısmı atlanmış, ödülün yarısı genç bir şairin yayımlanmış olan ikinci kitabına verilmişti. Seçici kurulun veya ödül sekreteriyasının ilk etapta konuyla ilgili bir şey dememesi üzerine sosyal medyadan yapılan baskı sonucu kurul üyelerinden birinin “Şair, ilk kitabını kabul etmediğini bize bildirdi. Bu yüzden ikinci kitabını ilkmiş gibi kabul ettik. Herhangi bir hata söz konusu değildir,” minvalindeki açıklamasından sonra tartışma daha da alevlenmiş oldu. İlk yapıtlarını kabul etmeme, unutturmaya çalışma mevzusu edebiyatta sıklıkla karşılaştığımız bir konudur ancak resmî yayımı yapılmış bir yapıtı tarihsel fihrist gereği yok sayamayız. Kurul, yarışma takvimi içerisinde şartnamede değişiklik yapmaya elbette yetkilidir. Yapılan değişiklikleri kamuoyuyla takvim tarihlerinde paylaşmazsa da hatalıdır. Kabul edilmeyen hata, sonraki yarışmalarda emsal sorunlara neden olabilir. Kırk yaşında bir birey “Ben kendimi on dokuz yaşında hissediyorum,” deyip Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri’ne katılabilir ya da şimdikiye kadar otuz şiir kitabı yayımlanmış bir şair “Kitaplarımın hiçbirini kabul etmiyorum,” diyerek Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü’ne dosyasıyla başvurabilir. Absürt bir ülke burası, örnekleri çoğaltabiliriz. Bu yanlışlar dile getirildiğindeyse dile getiren kişi için hemen “Kimin adamı?” sorusunun sorulması ayıptır, hatadır.

Hatadan bahsetmişken... Kendi zamanının merkez olarak kabul görülebilecek dergilerinde, gazete eklerinde yayımlanan deneme ve makalelerde bilişsel hataya fazla yer

verilmemesi gerekir. Oldu ya gözden kaçan bir husus meydana geldi; makul bir açıklamayla hatanın üstesinden gelinebilir.

Bir şair, kendi sayfasında “Promete Şiiri Aslında Kimin?” başlıklı bir yazı paylaştı. Paylaşımın içeriğinde biraz önce bahsettiğim yayım organlarından birinde yer alan yazıya istinaden bilgiler yer alıyordu. Yayımı yapılan yazarın/şairin, “Promete” adlı şiiri Tevfik Fikret değil de Namık Kemal’e ait

Hızır İrfan ÖNDER

BIRAK BENİ AĞLAYAYIM!

Yollara bakmaktan zebun oldu gözlerim!
Hasret kaldı kulaklarım zil sesine...
Ne aynalar vefalı çıktı ne de yâr
Atık bir su gibi kirlendi yıllar!
Karanlıklar gündüze sirayet etti artık!
Cürmüm dağları aşta da bilemedim!
Bırak beni ağlayayım, bırak beni!...

Her gece
Ayak seslerini iştirim
Sevdiklerimin
Düşümde...
Kimi zaman
Serabını görürüm
Bana sevgiyle açılmış kolların...
Heyhat!
Yağmur bulutları bile selamsız geçer
Bırak beni ağlayayım, bırak beni!...

Eskimiş bir eşya gibi atıldım gönüllerden
Bir enkazdan farkım yok artık benim
Hiç yokmuşçasına unutuldu ya
En derin yalnızlığa gömüldü ya varlığım
Ayaz düştü ya umutlarım
Neyleyim ki hayatı ben
Ölüm asude bir bahar olur gözlerimde
Bırak beni ağlayayım, bırak beni!...

olarak işlemiş olması eleştiriliyordu. İsimler karışabilir, diyecek durumumuz yoktu çünkü bu hatanın elinden tutup şiirden yola çıkılarak Namık Kemal’in şiir anlayışı üzerine de yorumlama yapılmıştı. Bu yanlışları dile getiren ve yanlışların düzeltilmesi gerekliliğini söyleyenlere karşı yine bilindik ithamlar havada uçuştı: “Kimin adamısınız siz? Kimin müridisiniz? Dünya şairi olduğumdan ve böyle dergilerde yer aldığımından ya da sizin eserlerinizi referans göstermediğimden dolayı beni kiskanyorsunuz değil mi? Kadın düşmanları sizi!”

Kim olursa olsun; ister Neruda, ister Ritsos, ister Nâzım, ister küçük İskender... Ortada bir hata varsa ve bu hatayla beraber ezbere konuşuluyorsa dilimi asla sakınmam. Kendi içinde kurmuş olduğunuz düş dünyanızda her ürününüz sorgulanmadan şakşaklanabilir ama benim bakışım yeri geldiğinde kendime de neseldir. Ben, basit yazıları bile en az on defa gözden geçirip yargılarımın doğruluğunu teyit ederken birkaç tanıdık festivaline katılıp dünya şairi(!) olabilmiş birilerinden bu denli hatalar beklememek hakkımdır. Lise dönemi edebiyat derslerinde işlenen Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı’nı bile bir kenara bıraktım; arama motoruna “Promete” yazdığımızda karşımızda kocaman Tevfik Fikret beliriyorken bu hata bahsini müritliğe bağlamak akıl kârı değildir. Yarın birisi çıkıp da “Otuz Beş Yaş Attilâ İlhan’ın, Zambaklı Padişah Edip Cansever’in, Yeldirme Melih Cevdet’in” derse kadın veya erkek düşmanı olmamak için, mürit olmamak için buna ses etmeyecek miyiz?

Müridi olduğum düşünülen şairler de beni başkalarının müridi olmakla, onlar da diğerlerini aslında bir başkasının adamı olmakla suçlar oldu. Bol çaprazlı şiir tarikatlarının içine düşmüşüz de haberimiz yokmuş. Kitaplığımızdaki şiir kitaplarına bağırarak şunu sormak niyetindeyim: Acaba ben bu şiirle kimin müridiyim? Bunun cevabını öğrenmeyi inanın çok istiyorum.

TEKİNSİZ RASTLAŞMALAR

Diş çıkarıyor
Pembe güzlük elması
Beyaz kâğıtta.

Bacağı eğri
Hazırlanır temsile
Kurumuş tahta.

Taşı sırtlamış
İhtiyar ormanında
Bölüp buğdayı.

Yaşlı çakılın
Saçlarını kesiyor
Kiraz yaprağı.

Güneş çatıdan
Tuğla tuğla düşüyor
Avuçlarına.

Bir mantar bir tüy
Parmakları çocuğun
Bir mantar bir tüy.

Ağzında kemik
Tadını anımsatır
Doğum ânının.

Bir mızrak fırlar
Kanatarak kâğıdın
Kırık içini.

Ne çok acı var
Ormanın aklında
Ne çok acı var.

Çizse de bitmez
Arzunun ağrısını
Karnında bir dağ.

Buğdayın sırrı
Karganın çığlığını
Yutar elleri.

Saklamak ister
Sarhoş elmanın içi
Güçlü dişleri.

Saman yatakta
Ateşten kopyalanmış
Unutur rüzgâr.

Gecenin kalbi
Çizgiler gülüşürken
Kâğıtta atar.

Akıl savaşır
Ezilir miğferinin
Kadife tüyü.

Nerden açtıysa
Kitabın arasında
Tüm rakipleri.

Güneş yatarsa
Yollar bile terk eder
Yürüyenleri.

Kapkara gözü
Resim yapan çocuğun
Kara sezgisi.

Uygunun tadı
Dünyaya göre değil
Uygunun tadı.

Doğuyor elma
Düğümlemlerken çalgılar
Gırtlığı kalbe.

Kuru dudaklar
Elma kabuklarından
Süzülen yaşlar.

Sarılmak için
Yerdeki gölgesine
Düşer bulutlar.

Yolculuk kışa
Öğretirsen öğrenir
Büyülenmeyi.

Kâğıt ve kalem
Zaman var dindirmeye
Kara sezgiyi.

Bu bir temsildi
Başağına sarılmış
Kiraz yaprağı.

Sıra onlarda
İçi boş elbiseler
Üfler şamdana

Haiku aşktır
Elmanın komik dili
Öper metali.

Ağzında kemik
Resme bakan çocuğun
Güller yelesi.

Nefes alıyor
Yeri kalmış göğüste
Sadece kalbin.

Daha bitmedi
Hayaletler asıyor
Rüyaya balta.

Daha bitmedi
Hayaletler açıyor
Rüyayı halka.

Atnan BAŞKESEN

ACIYI DIŞARDA TUT

İnsanlar ne çabuk geçtiler
Silik akşamüstüleri avucumuza çizileli
Gece alevlidir ,inedir insan ömrü
Bilir eski bir mintan gibi yaşamın
Tekrar dokunamayacağını
Her an sonsuz çayırlarda koşturan bir at
Kanayabilir göğsümüzün bir yerinde
Ağır yaşamdan geriye ne kalır ki
Bir anıdır yaşam yalnızca
Sonsuz uykunun üstünü örten bir kar gibi
Ah dedirtecek bir kül sonra sana
Bir kül sonra o maviliklere
Ah evden kaçmış bir çocuğuz belki
Ah ince bir hayat o da geçmesin sırat köprüsünden
Üstümüze hep bir kül
Kalbimiz bizi uğurlasın

Gece morun üstüne binmiş geliyor
Ürkek ve tedirgin yürüyen seni geçerek
Gündüzün tülleri toplanıp gidiyor
Gecenin önünde kapılar ancak
İyiliği ve yumuşak ruhları kabul etmeli

Ama ben seni buldum
Yaş dolu gözlerle sessizliğin bıçağına kıvrılmış
Bedelsiz bir ömrün bedeni gibi sonlu
Bir kez olsun elverişli gözlerinle
Elverişsiz gözlerinle
Bakmazken buldum seni
Uykusuz suların yetişemediği toprakların yer bitimi gibi

Belli kırıldın
Belli kalbin burkuldu
İçindeki çocuk çıkmak istiyor
Ama yolunu bulamıyor
Korkma kalbine doğru dön
Sana doğru yolu göstereceğin
Acıyı dışarda tut
Sakın kalbine sızmasın

Barbaros İRDELMEN

BEN BUYUM

Öğrenerek değişsek
Hatta gelişsek te
İçimizde derinlerde
Asla değişmeyen bir şey var

Her büyük sorunda
İçimizdeki o granit karşımıza çıkar
Ben buyum der bir anda
Pervasızca

Karar ne zaman ve nasıl alınmıştır
Asla bilinmez
Zulüm işkence çok zayıf kalır
Karar asla değişmez...

Bodrum - Gümüşlük, 10.08.2019

Şerif TEZGÖRENLER

İZ

Koklanmamış bulutlar genzinde deprem
Bir ateş bir yıldırım çakımında
Yağmur kimliksiz kara yaz evi
Bir ötenazi yalnızlığın/m
Ki kızıl sen ki ünlem ben
Doğanın yeşiline göğün kuşağına uyum
Uyum kızıla an ki beyaz papatya
An ki utangaç an ki girdap
Denizin çığlık
Denizin pavurya
Denizin martı
Ay ki aynı şubat
Aynı terennüm genzin
Şamdanımda ah

Gülsüm İŞILDAR

KALBİMİN ÇEKMECELERİ

Sen şimdi ana/karayı
Deniz/lerin boğulmaktan döndüğü
Adanın kalbi bilirsin ve
Bir bir yitirilen kıyıların ıslaklığını
Acıyan coğrafyana emzirirsin,
Zamanın usulca büyüyen karnında
Yağmurlu görünür sözcüklerin akışı da,
İncecik anlamlar biriktirir
Kalbinin çekmeceleri...
Oysa, suyu buluta
Yağmuru toprağa çeken
İçimizdeki susuzluk,
Aşk da, ölümün ölümsüzü...

Kalbimin her vedası,
Yaşamın arsızlaştırdığı
Bir halkanın kopması,
Aklım, günleri öğüten ünlemlere gebe,
Kadınlar ve çocuklar
Sahici kılarken ölümü,
Ağıtlanmış sesler gömüyorlar
Sessizliklere...

Çapraz zamanlar süslediğimiz
Yol bordürleri ve köprülerin
Ayağına çakılı caddelerde
Beton kahkahaları selamlayarak
Koşuyoruz içimizdeki yolun tersine...

Açlıktan ölen şiirlerin boynuna
Muska takan çocuklar
Acıyla büyütürken kendilerini,
İyi olmak için tek ölçü
Kötülük mü...

Çöllere ünlettikçe
Tüm sesli harflerimi
Kumlar da öğrenecek
Şarkı söylemeyi ve
İstiridyelerin kalbine gömülmeyi,
Bekleme ustasıyım
Köşesiz duvarlarımın
Birleşmesini...

Serdar KOÇAK

YİRMİBİRİNCİ YÜZYILA MANİFEST

bu kadar kısa süre için
yaptığım bu trenler
allahım sana teşekkür ederim
önümden geçsin gitsin diye
bu yarattığım reyhan kadınları
allahım sana teşekkür ederim
bu bombalar ordular toplar
allahım sana teşekkür ederim
çalınıyor bir kopuz kesiliyor bir baş
bankalar satılıyor şirketlere
allahım sana teşekkür ederim
gözünden tanıyorlar seni şubelerde
sesinden tanıyorlar telefonlarda
sen insanın suretisin sağol allahım

Onur SAKARYA

SON MAKARNA TANESİ

Ben, uzun yollardan ve تنها arsalardan geldim
Şimdi her şeyin vaktidir, demek için
Külahları yakmış dumancılarla dev beton borulardan
Babalar dönerken en çok, ellerinde bazen ekmek ve az rüya
Çamurla karışmış yoksulluk, ucuz tütün ve fiçı bira
Ganyanlardan manyanlardan dönerken babalar
Sesim bir gürültüyle kaçtı dolmuş duraklarından

Bir çeşit göktü, ellerimden düşürdüm, bu ölüm
narenciye bahçelerinden geldim
Bir sürü ağıttan kafa gülümsüyordu yaprakların arasından
Anneler süpürge yontarken avlularda
Siyah poşet sağanakları altından geldim

Şimdi her şeyin andıdır, demek için
Kardeşler kemirirken evin tuhaf ve kirli ruhunu
Seccadeli odada dualarla duvarları yumruklarken ninen
Dağılan tespih tanelerini yutan aç farelerden
Bir de babalar yürürken gecenin kadifesinde, ellerinde ay
Tencerede kalan son makarna tanesinden geldim

Sevil AVŞAR

BULUŞMA

Kendine kapanan yaralı bilinç
Kükreyen karanlığımı unut
Yürü sendelesen de yorgun
Devril git kâğıdın boşluğuna
Fısıltıyla hecelemeşin yaşamı yürek
Bir isyan başlat şölenin ortasında
Aşk koy adını çarpışan sözcüklerin
Mesela kentini kaybetsin bulsun umut
Sen misin uzaklığa çalışan tek kara koyun
Aniden erguvanlar ve bitmeyen sarhoşluk

Oresay Özgür DOĞAN

PARRHESİA

dilini kuran üzgünlükle

kucaklanmış deli didişmelerle
sırtı gök mavi bir kırkayağı öldürdüm
uyuyan gecenin boşluğunda
benliği işgal eden uçarı
bir pençe darbesiyle düştü oyundan
varlığım varlığa meydan okuması sayılarak

bulanık sularda yer açılır leşlere
kızgın ay ışığında

sırtı gök mavi bir kırkayak
çekingengölge ikon
gerilmiş çirkin sessizlikle yıkadığım

duvara çizilmiş bir pencerenin
önündeyim yangısıyla fısıldıyor
“çocukluk aşklarının yeşil cenneti”

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 50 TL.
Produksiyon	: İhsan Üren, Zühtü Engüdar - Ersin Erdem, Zihni Engüdar, Yalçın Oğuz.	Posta Çeki ya da Banka hesabı:	Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR370006701000000072092839
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok. Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)	Yazıcı çıkışı	: Selman Kırtasiye, Kâzım Baykal Cad. No: 14, 16040 Osmangazi - BURSA
Yazışma ve posta kargo adresi	: PK 68 16361 Ulucami - BURSA		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının başlıadıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.